Eduskunnan talousvaliokunnalle

Lausunto
10.3.2020

KKK

Työ- ja elinkeinoministeriö on yhteistyössä valtiovarainministeriön ja Valtiokonttorin kanssa valmistellut lakiehdotuksen yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta (HE 27/2021 vp). Työ- ja elinkeinoministeriö[1] esittää esityksen johdosta lausuntonaan seuraavaa:

1. Hallituksen esityksen tausta ja tavoite

Kustannustuen ensimmäinen haku oli avoinna hakemuksille 31.8.2020 saakka ja toinen haku 26.2.2021 saakka. Hallitus linjasi tammikuussa 2021, että yrityksille tulisi avata kolmannen kerran mahdollisuus hakea toimialasta riippumatonta kustannustukea, sillä COVID-19 –pandemian aiheuttama tilanne on ollut erityisesti loppusyksystä 2020 ja alkutalvesta 2021 vaikea useille toimialoille. Hallituksen esitystä annettaessa valtioneuvosto on yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa todennut Suomen olevan poikkeusoloissa koronavirustilanteen vuoksi Lisäksi valtioneuvoston 1.3.21 antaman hallituksen esityksen mukaisesti ravintolat ja muut ravitsemisalan yritykset suljettaisiin asiakkailta väliaikaisesti kolmeksi viikoksi. Poikkeusolot ja tilojen sulkemiset tulevat entisestään vaikeuttamaan yritysten tilannetta keväällä 2021. Sulkutoimien kohteena oleville yrityksille maksettavaa kompensaatiota koskevaa lainsäädäntöä valmistellaan erikseen osaksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annettua lakia. Tavoitteena on antaa tätä koskeva, nykyistä esitystä täydentävä hallituksen esitys eduskunnalle ensi viikolla.

Kustannustuki on tarkoitettu yrityksille, joiden liikevaihto on pudonnut merkittävästi COVID 19 -pandemian vuoksi ja joilla on vaikeasti sopeutettavia tukikauteen kohdistuvia palkka- ja muita kuluja. Kustannustuen ehtojen muutosten valmistelussa tuli noudattaa samoja yleisiä periaatteita kuin kustannustukilain ja muutoslain 963/2020 valmistelussa. Valtion tuki ei saisi vääristää yritysten käyttäytymistä (Vihriälän työryhmä, https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162224), jolloin tuen ei tulisi perustua yrityksen myyntiin, joka tapahtuu sen jälkeen, kun yritys on saanut tiedon tuen mahdollisuudesta. Tuen maksaminen pelkästään jo toiminnassa oleville yrityksille hidastaa talouden sopeutumista uuteen tilanteeseen (HGSE:n yritystukimuistio https://www.helsinkigse.fi/covid19-report-fi/yritystuet-tyokaluna-koronakriisissa). Tuki tulisi kohdentaa siten, että se ei ylläpidä elinkeinorakennetta, joka ei enää ole sopiva COVID-19 -pandemian aiheuttaman kriisin jälkeiseen aikaan. Kannustusta olisi siten suunnattava siten, että yritysten resurssit kohdentuvat tavalla, jolla olisi elinkelpoisuutta tässä tilanteessa ja tulevaisuudessa.

2. Hallituksen esityksen valmistelu

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti 3.2.2021 ajalle 3.2.2021 – 31.3.2021 työryhmän valmiselemaan muutokset kustannustukea koskevaan lainsäädäntöön. Työryhmässä on työ- ja elinkeinoministeriön lisäksi edustettuna valtiovarainministeriö ja Valtiokonttori. Työryhmän tehtävänä oli selvittää ja valmistella yleisen määräaikaisen yritysten kustannustuen käyttöönoton edellyttämät muutokset yritysten määräaikaista kustannustukea koskevaan lakiin ja valtioneuvoston asetukseen. Säädösten muutostarpeiden arviointi ja mahdollisten muutosten valmistelu koskevat erityisesti kustannustuen myöntämisen ja kohdentamisen kriteereitä, tuettaviksi hyväksyttäviä kustannuksia, tukikautta ja liikevaihdon

[1] Asiantuntijalausunnon ovat laatineet johtava asiantuntija Maija Lönnqvist ja teollisuusneuvos Sampsa Nissinen, työ- ja elinkeinoministeriö, Innovaatiot ja yritysrahoitusosasto.

vertailukautta sekä erityisesti vuonna 2020 myönnetyn yksinyrittäjätuen yhdistämiseksi kustannustukeen. Valmistelussa on hyödynnetty Valtiokonttorin, työ- ja elinkeinoministeriön sekä valtiovarainministeriön kokemuksia ja saamaa palautetta tuen toimivuudesta ja kehittämistarpeista ensimmäisen ja toisen hakukauden ajalta. Valmistelussa ja esityksessä käytetyt laskelmat perustuvat Valtiokonttorin ja valtiovarainministeriön arviolaskelmiin, joihin sisältyy epävarmuustekijöitä, jotka on kuvattu hallituksen esityksessä ja alla relevantein osin.

Esityksen kiireellisyyden vuoksi asiassa oli tarpeen poiketa kuulemista säädösvalmistelussa koskevista ohjeista. Kuuleminen järjestettiin 17.2.2021−24.2.2021 oikeusministeriön ylläpitämän lausuntopalvelun (lausuntopalvelu.fi) kautta. Lisäksi valmistelun aikana on kuultu Ahvenanmaan maakuntaa. Esitysehdotus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.

3. Tuen pääperiaatteet

Laki yritysten määräaikaisesta kustannustuesta (508/2020) (myöhemmin ’kustannustukilaki’) on voimassa 30.6.2021 saakka. Kustannustuen käyttöönotto ja uuden haun järjestäminen edellyttävät muutosta kustannustukilakiin. Esityksessä on edellä mainittujen muutosten lisäksi ehdotettu tarkennettavaksi kustannustuen myöntämisen ja kohdentamisen kriteerejä, tuettaviksi hyväksyttäviä kuluja sekä tukikautta ja liikevaihdon vertailukautta koskevia säännöksiä. Tuen yleisiin lähtökohtiin ei kuitenkaan esitetä muutoksia, ja esitys noudattaa samoja yleisiä pääperiaatteita kuin kustannustukilaki.

3.1 Tuen yleiset edellytykset

Koska kustannustuen osalta kyse on julkisista varoista taloudelliseen toimintaan myönnettävästä tuesta, siihen tulee soveltaa Euroopan unionin valtiontukisääntöjä. Kustannustuki on yrityksille COVID-19 -pandemian aiheuttamien liiketoiminnan yleisten vaikeuksien helpottamiseksi myönnettävää määräaikaista valtiontukea, jonka Euroopan komissio on 24.4.2020 antamallaan päätöksellä hyväksynyt sisämarkkinoille soveltuvaksi (komission päätös SA.56995(2020/N)). Komission päätös perustuu Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen (SEUT) 107(3)(b) artiklaan sekä tilapäisten valtiontukipuitteiden 3.1 lukuun (komission tiedonanto 2020/C 91 I/01 muutoksineen). Euroopan komissio jatkoi 28.1.2021 antamallaan tiedonannolla (C(2021) 564 lopullinen) tilapäisten COVID-19 -pandemian takia joustavoitettujen valtiontukisääntöjen voimassaoloa 31.12.2021 saakka. Suomi ilmoitti 15.2.2021 komissiolle kansallisen puitetukiohjelman voimassaolon jatkosta ja tuen enimmäismäärän nostosta, jota koskeva komission päätös saataneen maaliskuun 2021 aikana. Komission hyväksyvä päätös on tarpeen saada ennen lain käsittelyn päättymistä eduskunnassa ja viimeisten tietojen mukaan komission päätös on odotettavissa lähipäivinä.

Kustannustukea haetaan sähköisesti Valtiokonttorista.

Kustannustukea voisivat edelleen hakea kaikki yritykset. Yrityksen määritelmään kuuluisivat myös liiketoimintaa harjoittavat säätiöt ja yhdistykset kuten edellisissä vaiheissa. Kustannustukea voi hakea, vaikka yritys olisi jo saanut muita suoria COVID-19 -pandemian seurauksia lieventämään tarkoitettuja tukia.

Kustannustukea eivät voi saada yritykset, jotka, pieniä yrityksiä lukuun ottamatta, ovat olleet EU:n valtiontukisääntelyn tarkoittamissa taloudellisissa vaikeuksissa 31.12.2019, jotka ovat laiminlyöneet verovelvoitteensa tai jotka ovat konkurssissa.

Kustannustukea on voitu hakemuksesta myöntää myös Ahvenanmaalla toimiville yrityksille. Elinkeinotoiminta ja siihen liittyvät tuet kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 § 22 kohdan nojalla maakunnan lainsäädäntövaltaan. Kustannustukea koskevaa lakia säädettäessä koko valtakunnassa, mukaan lukien Ahvenanmaalla, vallitsivat valtioneuvoston ja tasavallan presidentin yhteistoiminnassa toteamat poikkeusolot. Poikkeusolot ovat tätä esitystä annettaessa jälleen voimassa, minkä lisäksi COVID-19 –pandemian vaikutukset yritystoimintaan ovat kaikilla alueilla vakavat. Esityksessä ehdotetaan kustannustuen soveltamista jatkossakin Ahvenanmaalla toimiviin yrityksiin.

3.2 Tukikausi

Tukikausi olisi neljä kuukautta (1.11.2021-28.2.2021), jotta tuen määräytymisessä voitaisiin ottaa huomioon aiempaa paremmin yritysten ja toimialojen erityispiirteet sekä siten myös erot ajankohdissa, jolloin COVID-19 –pandemia on heikentänyt yrityksen tai toimialan liiketoiminnan edellytyksiä. Pitkä tukikausi vähentää lyhyempään tukikauteen verrattuna myös satunnaisista syistä johtuvan kuukausikohtaisen vaihtelun määrää ja siten parantaa tuen kohdentumista niihin yrityksiin, jotka vuoden 2020 aikana ovat kärsineet epidemiasta johtuvista syistä.

3.3 Toimialarajaus ja harkinnanvaraisuus

Kustannustukea voisivat edelleen hakea kaikki yritykset. Yritykset, joiden päätoimiala kuuluisi tukikauden ensimmäisenä päivänä toimialalle, jonka tukikauden liikevaihto vertailukauden liikevaihtoon verrattuna on vähintään 10 prosenttia pienempi, täyttäisivät kustannustuen myöntämisen ensimmäisen yleisen edellytyksen.

Toimialojen tilannetta arvioitaisiin 1.11.2020-28.2.2021 liikevaihtokehityksen pohjalta verraten sitä toimialan vuoden 2019-20 vastaavan ajankohdan liikevaihtoon. Toimialat nimettäisiin kustannustukilaissa säädetyin perustein valtioneuvoston asetuksessa, kuten ensimmäisellä ja toisella hakukierroksella.

Mikäli yrityksen toimialaa ei ole mainittu valtioneuvoston asetuksessa, yritykselle voitaisiin tästä huolimatta myöntää kustannustukea, jos yrityksen liikevaihto on laskenut erityisen painavista COVID-19 -pandemiaan liittyvistä syistä ja muut tuen myöntämisen edellytykset täyttyvät. Erityisen painavat COVID-19-pandemiaan liittyviä syitä on tunnistettu kustannustuen toisen kauden aikana hakijayritysten ilmoittamien syiden perusteella. Tällaisiksi syiksi on kustannustuen edellisten kierrosten perusteella tunnistettu julkishallinnon määräämät rajoitukset, kansainväliset matkustusrajoitukset tai -suositukset, myynnin hidastuminen tai estyminen siksi, että asiakkaat välttävät lähikontakteja, asiakkaiden kulutustarpeiden muutos pandemian aikana (esim. etätyöstä johtuen), B2B-myynnin (yritysmyynnin) hidastuminen tai estyminen koronapandemian vuoksi, kansainvälisten materiaali- tai tuotetoimitusten hidastuminen tai estyminen, ulkomaisen työvoiman saatavuuteen liittyvät haasteet, yrittäjän tai keskeisten työntekijöiden työkyvyn heikkeneminen pandemian vuoksi (myös karanteeni tai altistuminen). Hakemuskäsittelyssä on havaittu tarve selkeyttää ja yksinkertaistaa syiden ilmoittamista hakulomakkeessa. Kustannustuen toisella kierroksella hakijat ovat valinneet parhaiten tilannettaan kuvaavan syyn hakemuksen luettelosta, mutta sen lisäksi täydentäneet kuvausta vapaamuotoisella tekstillä. Tämä on todettu hakijoita kuormittavaksi tavaksi ja voi asettaa hakijat myös osin eriarvoiseen asemaan riippuen hakijan kyvystä perustella liikevaihdon laskun syitä. Siksi tarkoitus on kolmannella hakukaudella, että hakijayritys voisi hakemuksessa valita luettelosta omaan tilanteensa sopivan syyn ilman tarvetta perustella asiaa tarkemmin. Ainoastaan, jos syytä ei ole luettelossa, hakijan tulisi perustella pandemian vaikutus erikseen. Valtiokonttori voi kuitenkin pyytää hakijoilta lisätietoja hakemuksen käsittelyn aikana varmistaakseen, että liikevaihdon lasku liittyy nimenomaan COVID-19 –pandemiaan.

3.4 Liikevaihdon muutos

Yrityksen tukikauden liikevaihtoa verrattaisiin pääsääntöisesti vuoden 2019-20 vastaavan ajankohdan liikevaihtoon. Lisäksi laissa on huomioitu neljännes- ja kalenterivuosittain arvonlisäveroilmoitukset tekevät yritykset siten, että niiden osalta liikevaihtoa verrataan ao. ilmoituskausien välillä. Selkeyden vuoksi liikevaihdon muutoksen laskemiseksi vertailukausia kutsuttaisiin pandemia- ja normaalikausiksi laskentakaavassa.

Kuten aiemmilla kustannustukikierroksilla, kustannustuen ehtona olisi, että tukea hakevan yrityksen pandemiakauden kuukausikohtainen keskimääräinen liikevaihto oli 30 % pienempi kuin normaalikauden keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto.

Kustannustuen tavoitteena on kohdentaa tuki erityisesti niihin yrityksiin, joiden liikevaihto on pudonnut eniten koronapandemian vuoksi. Liikevaihdon lasku ja kustannusten omavastuu on määritelty 30

prosentiksi aiemmilla kustannustukikierroksilla. Lisäksi aiemmassa yksinyrittäjätuessa ja EU:n komission tukipuitteessa, vaikkakin toisessa tukiohjelmassa, käytetään samaa liikevaihdon laskuprosenttia.

Lausuntopalautteessa useat toivoivat prosentin ja omavastuun laskemista 20:een. Muutoksen merkittävän kustannusvaikutuksen vuoksi ei kuitenkaan esitetä muutosta liikevaihdon laskuprosenttiin eikä omavastuun suuruuteen. Liikevaihdon laskuprosentin laskemisen 20:een arvioitiin lisäävän tuen kustannuksia merkittävästi, noin 50 %.

3.5 Palkkakulut ja muut kulut

Palkkakuluina hyväksytään yrityksen tulorekisterin mukaiset palkkakulut tukikaudelta. Hallituksen esityksessä esitetään, että vahvan lausuntopalautteen mukaisesti uudella tukikaudella hyväksyttäisiin palkkakuluiksi työnantajan sivukulut 20 prosentin osuutena tulorekisterin mukaisista palkoista. Toiminimiyrittäjän ja henkilöyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen osalta palkkakuluiksi hyväksyttäisiin yrittäjän eläkevakuutusta varten vahvistetun työtulon mukainen määrä sekä lisäksi YEL- ja sairausvakuutusmaksut. Tällä pyritään selkeyttämään toiminimiyrittäjien ja henkilöyhtiön vastuullisten yhtiömiesten ns. yksityisottojen ilmoittamista.

Esityksen mukaan tuki perustuisi palkkakulujen lisäksi joustamattomien kulujen ja menetysten määrään, jotka yritys ilmoittaa hakemuksessaan. Valtiokonttori tarkistaisi hakijan ilmoittamia kustannuksia hakuvaiheessa pistokokeina ja tarvittaessa sekä jälkitarkastusten kautta.

Lisäksi ehdotetaan täsmennettäväksi, että tällaisilla joustamattomilla kuluilla ja menetyksillä tarkoitetaan vuokrakuluja ja muita kuluja liiketoiminnassa käytössä olevasta omaisuudesta, laite- ja esinevuokria, liiketoiminnan harjoittamiselle välttämättömiä lupa-, jäsen- ja vakuutusmaksuja ja pitkäaikaisia sopimuksia, käyttöoikeuskorvauksia ja lisenssimaksuja, välttämättömiä vuokratyövoimakustannuksia ja ennakkomaksuja. Kulujen ja menetysten tulee olla lopullisia eikä niihin saa olla aiemmin myönnetty kustannustukea. Näihin kuuluvia kuluja ja menetyksiä voitaisiin avata tarkemmin Valtiokonttorin hakuohjeistuksessa ja hakulomakkeessa.

Joustamattomat kulut ovat eriä, joita ei voida sopeuttaa toiminnan volyymia vastaavalla tavalla. Yritysten on jatkuvasti huolehdittava omista juoksevista velvoitteistaan, jotka eivät jousta myynnin vähentymisen suhteessa. Joustamattomien juoksevien erien sisältö voi yritys- ja toimialakohtaisesti olla hyvinkin erilainen, mikä pyritään mahdollisimman hyvin huomioimaan määrittelyssä lausuntopalautteen mukaisesti. Joustamattomien kustannusten arviointi perustuu vaihtoehtoiskustannusajatteluun: mitkä ovat ne velvoitteet, joiden mukaiset suoritukset on tehtävä, vaikkei yrityksellä olisi myyntiä lainkaan. Yritys ei lähtökohtaisesti voi sopeuttaa näitä toiminnan supistumista vastaavasti, toisin kuin aine- ja tarvikemenoja ja palkkakustannuksia ja uusia investointejaan.

3.6 Kustannustuen laskentamalli

Kustannustuen laskennassa käytettävää kaavaa ei esitetä muutettavaksi, mutta kaavassa käytetyt termit muutetaan pandemia- ja normaalikaudeksi selvennyksen vuoksi.

Alla oleva kaava määrittää yrityksen saaman tuen tukikaudelta

$$\text{määrä} = \left(\frac{\textit{normaalikauden liikevaihto} - \textit{pandemiakauden liikevaihto}}{\textit{normaalikauden liikevaihto}} - x\right) \times (\textit{tukikauden muut kulut} + \textit{tukikauden palkkakulut})$$

normaalikauden liikevaihto	Yrityksen 1.11.2019-29.2.2020 keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto. Erilliset säännökset kalenteri- ja neljännesvuosittain arvonlisäveroilmoitukset tekeville ja uudehkoille yrityksille.
pandemiakauden liikevaihto	Yrityksen 1.11.2020-28.2.2021 keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto. Erilliset säännökset kalenteri- ja neljännesvuosittain arvonlisäveroilmoitukset tekeville ja uudehkoille yrityksille.

tukikauden muut kulut	Yrityksen ilmoittamat tukikauden muut kulut
tukikauden palkkakulut	Yrityksen tulorekisterin mukaan maksamien palkkojen summa tukikaudella, työnantajan sivukulut 20% tulorekisterin mukaisista palkoista, toiminimiyrittäjän henkilöyhtiön vastuullisen yhtiömiehen palkkakulut YEL-työtulon mukaan ja YEL- ja sairausvakuutusmaksut
x	liikevaihdon laskun omavastuu 30%

Edellisillä kustannustukikierroksilla uudet yritykset ovat jääneet tuen ulkopuolelle, koska niille ei ole voitu osoittaa liikevaihdossa tapahtunutta muutosta pandemia-ajan ja normaaliajan välillä. Nyt esitetään, että valtioneuvoston asetuksessa säädetyillä toimialoilla toimiville 1.1.20 tai sen jälkeen perustetuille yrityksille voitaisiin myöntää tukea toimialan keskimääräisen liikevaihdon muutoksen perusteella. Harkinnanvarainen tuen myöntäminen ei kuitenkaan olisi mahdollista näille uusille yrityksille, koska yrityksen liikevaihdon muutosta ei voida osoittaa.

Toimialamäärittelyn avulla voidaan määrittää toimialat, johon koronapandemia on selvästi vaikuttanut. Siten on perusteltua odottaa, että jos yritys on perustettu tällaiselle toimialalle vuoden 2020 aikana, yrityksellä olisi ollut erityisiä koronapandemiasta johtuvia haasteita saada toimintansa käyntiin. Toimialalla toimivalla yrityksellä olisi todennäköisemmin oma liikevaihto laskenut laissa edellytetysti, kuin yrityksellä, joka toimii asetuksen ulkopuolelle jäävällä toimialalla.

3.7 Tuen alarajan alle jäävien tukien nosto 2000 euroon

Esityksessä ehdotetaan, että yrityksen kustannustuen määräksi hyväksytään 2 000 euroa, jos kustannustuen kaavalla lasketun tuen määrä on pienempi kuin 2 000 euroa, mutta yrityksen tukikauden palkkakulujen ja muiden kulujen määrä tukikaudella on vähintään 2 000 euroa. Muutoksen tarkoituksena on kohdentaa tukea entistä paremmin pieniin yrityksiin, mukaan lukien yksinyrittäjät. Kustannustuen edellisillä hakukierroksilla on havaittu, että pienimpien, alle 70 000 vuosiliikevaihdon omaavien yritysten kustannustukihakemuksista on hylätty yli 80 prosenttia. Myös tätä hieman suurempien yritysten hylkyprosentti on yli 70 prosenttia. Päähylkysyy on tuen jääminen alle 2 pykälässä asetetun 2 000 euron alarajan. Kuitenkin pienten yritysten tuen tarve on merkittävä ja siksi nähdään tarpeelliseksi kohdentaa tukea entistä paremmin pieniin yrityksiin. Myös lausuntopalautteessa tätä pidettiin tärkeänä.

Muutoksella on tarkoitus erityisesti mahdollistaa kustannustuen saaminen yksinyrittäjille, jotka edellisillä kustannustukikausilla ovat jääneet tuen ulkopuolelle, johtuen siitä, että 2 momentin tukikaavalla laskettu tuki on jäänyt alle 2 000 euron. Siten pääosa yksinyrittäjistä ei ole saanut toimintaansa tukea kevään 2020 yksinyrittäjätuen hakukierroksen jälkeen. Korottamalla alle alarajan jäävät tuet 2 000 euroon mahdollistetaan yksinyrittäjille vähintään saman suuruinen tuki kuin kevään yksinyrittäjätuki oli. Kustannustuen kautta yksinyrittäjillä on mahdollisuus saada myös yli 2 000 euroa tukea, jos yrityksen liikevaihdon lasku ja tukikauden kustannukset ovat suuria, toisin kuin aiemmassa yksinyrittäjätuessa, joka oli kiinteä summa kustannuksista ja liikevaihdon laskun suuruudesta riippumatta.

Kustannustukea voidaan myöntää yrityksille, jotka ovat EU:n valtiontukisääntelyn mukaisesti vaikeuksissa, jos vaikeuksissa olo on alkanut vuonna 2020. Pienten yritysten tilannetta helpottaa sekin, että hallituksen esityksen mukaan tukea voitaisiin jatkossa myöntää pienille yrityksille, jotka ovat olleet vaikeuksissa jo 2019, kunhan yritykset eivät ole yrityssaneeraus- tai konkurssimenettelyssä.

3.8 Tuen ylärajaa esitetään nostettavaksi

Tuen ylärajaksi esitetään 1 000 000 euroa tukikautta ja yritystä kohden. Tuen ylärajan tarkoitus on pienentää tuen kustannuksia ja ohjata tukea yrityksille joilla ei ole mahdollisuutta rahoittaa toimintaansa rahoitus- tai sijoitusmarkkinoiden kautta. Tuen ylärajan ylittävät tuet maksettaisiin ylärajan suuruisena.

Kustannustukea myönnettäessä tulee edelleen ottaa huomioon Euroopan komission hyväksymän tilapäisen puitetukiohjelman mukainen tuen enimmäismäärä 1 800 000 euroa yritystä kohden. Myönnettävä kustannustuki yksittäiselle yritykselle yhdessä muiden yritykselle saman tukiohjelman puitteissa jo myönnettyjen tukien kanssa ei saa ylittää 1 800 000 euroa.

Useissa lausunnoissa esitettiin, että enimmäismäärä pitäisi nostaa nykyisen tukiohjelman mahdollistamaa 1,8 miljoonan enimmäismäärää korkeammaksi. Tämä edellyttäisi uutta tukiohjelmaa ja uutta ilmoitusta Euroopan komissiolle, mitä tullaan tarkastelemaan erillisenä tästä esityksestä.

4. Kustannustuen kohdentaminen ja kustannukset

Kustannustuen ensimmäisessä vaiheessa tukea myönnettiin noin 3600 yritykselle yhteensä noin 126 miljoonaa euroa ja toisella kierroksella 8.3.21 tietojen mukaan 6500 yritykselle yhteensä yli 163 miljoonaa euroa. Tuesta noin 70 prosenttia arvioidaan kohdistuvan yrityksiin, joiden liikevaihto on pienentynyt COVID-19 -pandemian seurauksena ja loput 30 prosenttia yrityksiin, joiden liikevaihto on laskenut muiden syiden seurauksena.

Yhteensä kustannustuen toiseen vaiheeseen oli käytettävissä 550 miljoonaa euroa, josta tähän mennessä on käytetty noin 163 miljoonaa euroa. Momentilta siirretään 20 miljoonaa käytettäväksi opetus- ja kulttuuriministeriön toimesta kustannustuen ulkopuolelle jäävien kulttuurialan toimijoiden tukemiseen. Siten kustannustukeen on momentilla käytettävissä kolmannella kierroksella vajaa 370 miljoonaa euroa.

Todellinen kustannustuen käyttö voi poiketa merkittävästi sille varatusta määrärahasta. Kustannusta on pyritty arvioimaan pohjautuen kustannustuen toisella kierroksella tukeen oikeutettujen ja tukea hakeneiden yritysten määrään sekä syksyn 2020 saatavilla olleisiin ALV-tietoihin. Kunkin ehdotetun muutoksen kustannusvaikutusta on arvioitu erikseen ja lisäksi on arvioitu kaikkien muutosten yhteistä kustannusvaikutusta. Arvion mukaan kustannustuen summa kolmannella hakukaudella olisi noin 260 miljoonaa euroa, mutta lopullinen tukisumma voi poiketa tästä arviosta hyvin merkittävästi. Arviossa on pyritty huomioimaan sekä toimialaehdon täyttävät, että toimialojen ulkopuoliset yritykset. Jos kaikille toimialaehdon täyttämättömille tukeen oikeutetuille yrityksille maksettaisiin tukea, tuen arvioitu kokonaissumma kaksinkertaistuisi. Arviossa on pyritty huomioimaan, että kaikki yritykset eivät hae tukea, vaikka olisivat siihen oikeutettuja. Kustannustuen edellisissä vaiheissa näiden yritysten osuus saattoi olla jopa 50 prosenttia tukeen oikeutetuista yrityksistä. Lisäksi yritysten liikevaihdot ovat saattaneet laskea enemmän nyt ehdotettavalla kustannustukikaudella verrattuna tuen toiseen hakukauteen.